

SỐ 721

KINH CHÁNH PHÁP NIỆM XỨ

Hán dịch: Đời Nguyên Ngụy, Đại sư Cù-đàm Bát-nhã-lưu-chi.

QUYỂN 1

Phẩm 1: MƯỜI CON ĐƯỜNG THIỆN NGHIỆP (Phần 1)

Kính lạy tất cả chư Phật và Bồ-tát.

Tôi nghe như vậy:

Một thuở nọ, Đức Thế Tôn ở tại thành Vương xá, du hành đến thôn của Bà-la-môn Na-la-đà.

Vào sáng sớm, Tuệ mạng Xá-lợi-phất cùng chúng Tỳ-kheo vào thành Vương xá khát thực. Bấy giờ, chúng Tỳ-kheo tách rời Tuệ mạng Xá-lợi-phất đi khát thực và lần lần đến chỗ ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca, rồi cùng nhau thăm hỏi. Tất cả ai nấy đều vui vẻ bàn luận về giáo pháp và đối đáp qua lại.

Ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca hỏi các Tỳ-kheo:

–Sa-môn Cù-đàm Thích-ca của các ông nói pháp như vậy: “Dục là bất thiện, không đáng ưa thích, không an vui, không vừa ý. Đối với tham dục của người khác cũng không tùy hỷ.”

Tôi cũng nói như vậy:

–Thân nghiệp không đáng ưa thích, không an vui, không vừa ý. Đối với tham dục của người khác cũng không tùy hỷ.

Sa-môn Cù-đàm Thích-ca của các ông nói:

–Khẩu nghiệp không đáng ưa thích, không an vui, không vừa ý, không tùy hỷ với dục của người khác.

Tôi cũng nói như vậy:

–Khẩu nghiệp không đáng ưa thích, không an vui, không vừa ý, không tùy hỷ với dục của người khác.

Sa-môn Cù-đàm Thích-ca của các ông nói:

–Ý nghiệp không đáng ưa thích, không an vui, không vừa ý, không tùy hỷ với dục của người khác.

Tôi cũng nói như vậy:

–Ý nghiệp không đáng ưa thích, không an vui, không vừa ý, không tùy hỷ với dục của người khác.

Pháp luật nơi Sa-môn Cù-đàm Thích-ca của các ông cũng như vậy, có khác gì đâu? Có ý gì khác và có gì hơn không? Nếu pháp luật theo Sa-môn Cù-đàm Thích-ca của các

ông cũng như vậy thì có gì khác với tôi? Vậy mà Sa-môn Cù-đàm Thích-ca tự xưng mình là Bạc Nhất Thiết Trí.

Ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca hỏi như vậy xong, tâm của các vị Tỳ-kheo không tùy hỷ và không trả lời được vì các vị mới xuất gia nên chưa hiểu rõ về pháp của Tỳ-kheo.

Bấy giờ, chúng Tỳ-kheo tách rời Tuệ mạng Xá-lợi-phất trước đây, khát thực xong rồi đến thôn Na-la-đà để thọ trai và nghỉ ngơi. Lúc này, Tuệ mạng Xá-lợi-phất cũng vừa khát thực xong và cũng đi đến thôn Na-la-đà. Khi ấy, các Tỳ-kheo đến chỗ Tuệ mạng Xá-lợi-phất thưa hết các việc ở trên.

Tuệ mạng Xá-lợi-phất bảo chúng Tỳ-kheo:

–Nếu Tuệ mạng tôi cùng với các vị vào thành Vương xá khát thực, cùng với các vị đi ra ngã tư, ngã ba để đến chỗ ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca thì tôi có thể dùng chánh pháp để phá họ, nhưng tôi đi khát thực ở ngã tư, ngã ba khác nên không nghe những điều mà ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca cất vấn trước đây. Đức Thế Tôn có trí tuệ thấy biết tất cả nghiệp quả ở hiện tại. Nay Đức Thế Tôn đang ở đây rất là tôn thắng. Nếu tất cả ngoại đạo gặp Phật sẽ bị hàng phục ngay. Đức Thế Tôn đang khéo nói rõ tất cả pháp nghiệp báo cho các Thanh văn, Ưu-bà-tắc, Trời, Người. Đức Thế Tôn ở cách đây không xa lắm, các vị có thể đến đó để hỏi ắt sẽ được nói rõ về tất cả pháp nghiệp báo cho các vị nghe. Còn như chư Thiên, Ma, Phạm, Sa-môn, Bà-la-môn ở thế gian đều không thể nói rõ được, chỉ có Đức Như Lai mới có thể nói cho các vị hiểu. Đối với pháp kia tôi chưa thông tỏ, chỉ có Đức Thế Tôn thông hiểu bậc nhất về pháp nghiệp báo mới có thể vì các vị mà giảng nói.

Thế rồi, chúng Tỳ-kheo đi đến chỗ Đức Thế Tôn.

Bấy giờ, vào buổi thuyết pháp ban ngày, Đức Thế Tôn giống như núi Tu-di, hào quang tỏa khắp như ánh sáng mặt trời, như trăng thanh mát trong đêm, như ao nước trong lành, sâu rộng như biển. Đức Thế Tôn an trú bất động giống như núi Tu-di, tâm không sợ sệt như sư tử chúa và làm chỗ nương tựa cho tất cả chúng sinh. Cũng như cha mẹ luôn có tâm từ và hết thủy chúng sinh là người thân yêu tối thượng, luôn có lòng Từ, Bi, Hỷ, Xả để làm chỗ dựa, lấy ba mươi bảy pháp thù thắng vi diệu của phần Bồ-đề lớn lao để trang nghiêm thân, làm cho mắt của tất cả chúng sinh thanh tịnh, nhìn không nhàm chán. Vương tử Thích-ca Thắng Nhật Nguyệt Quang nói kệ:

*Mắt Thế Tôn nhìn khắp
Mắt tịnh không ba cấu
Hay khéo nói Nhị đế
Biết rõ ba thứ khổ.
Như vậy, Phật Thế Tôn
Đã tu hai thứ tu
Hiện chứng được đạo quả
Trí Diệt đế đầy đủ.
Xa lìa khỏi ba cõi
Giảng nói vượt ba cõi
Biết rõ mười tám giới
Quán biết để giải thoát.
Mười tám nhóm công đức
Tương ứng công đức mình*

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

*Tháo gỡ chín trời buộc
Đầy đủ mười thứ Lục.
Thành tựu bốn Vô úy
Và thành tựu đại Bi
Tâm đại Bi thấm nhuần
Thành tựu ba Niệm xứ.*

Bấy giờ, các vị Tỳ-kheo gặp Đức Thế Tôn rồi, trích áo bày vai, chân phải quỳ sát đất như pháp, lạy Đức Thế Tôn rồi lui qua một bên và giữ oai nghi đứng cúi đầu cung kính. Chúng Tỳ-kheo cử ra một vị đến gần lạy Đức Thế Tôn, thưa:

–Bạch Thế Tôn! Vào sáng sớm nay con ôm bát, đắp y đi vào thành Vương xá khát thực (*thưa hết mọi việc ở trên cho đến cùng ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca cật vấn và vấn đề ngoại đạo hỏi về thân, khẩu, ý nghiệp... như trước đã nói*).

Đức Thế Tôn sau khi quán xét rồi bắt đầu nói pháp cho các Tỳ-kheo thôn Na-la-đà và các Bà-la-môn:

–Này các Tỳ-kheo! Những lời ta nói ra ban đầu, chặng giữa và rốt sau đều thiện, ý nghĩa và lời lẽ đều thiện. Chỉ có một pháp là đầy đủ thanh tịnh, tốt đẹp, phạm hạnh khai sáng. Đó là pháp môn Chánh pháp niệm xứ. Hãy khéo lắng nghe và suy nghĩ kỹ, ta sẽ vì các ông mà giảng nói.

Các Tỳ-kheo thưa:

–Bạch Thế Tôn! Chúng con xin lắng nghe.

Ngay lúc đó, các Tỳ-kheo chí tâm lắng nghe Đức Thế Tôn thuyết pháp.

Bấy giờ, Đức Thế Tôn thuyết pháp cho các vị Tỳ-kheo:

–Này các Tỳ-kheo! Thế nào là pháp môn Chánh pháp niệm xứ? Đó là pháp thấy là pháp, phi pháp thấy là phi pháp. Thường niệm pháp môn đó tâm không nghi ngờ, ưa thích nghe pháp, đêm ngày cúng dường, biết được thân nghiệp, khẩu nghiệp và ý nghiệp, đối với sự sinh diệt của nghiệp quả không thấy một cách điên đảo, không thực hành pháp khác.

Này các Tỳ-kheo! Thân nghiệp có ba, đó là sát sinh, trộm cắp và tà dâm.

Thế nào là sát sinh? Đối với chúng sinh khác, khởi tưởng về chúng sinh nên có tâm sát hại, cắt đứt mạng sống của chúng. Tạo tác nghiệp sát sinh có ba: thượng, trung, hạ.

1. Thượng là giết các bậc A-la-hán... (*bị đọa vào địa ngục A-tỳ*).

2. Trung là giết người phạm phu.

3. Hạ là giết kẻ ác và súc sinh.

Lại có ba: Quá khứ, hiện tại và vị lai.

Lại có ba: Hành động tham, hành động sân và hành động si.

1. Hành động tham như hạng săn bắn.

2. Hành động sân như tánh thấp hèn.

3. Hành động si như những trai giới của ngoại đạo.

Lại có ba: Mình làm, bảo người khác làm và thấy người khác làm sinh tâm vui mừng.

Tuy sát sinh nhưng có năm trường hợp không bị nghiệp tội sát sinh.

1. Người đi đường vô tâm mà làm tổn thương, giết hại những mạng sống nhỏ bé, mọn mọn như trùng, kiến

2. Nếu ném cây sắt, vô tâm sát hại mà làm đứt mạng sống loài vật.

3. Thầy thuốc trị bệnh, vì lợi ích mà cho người bệnh uống thuốc. Nhân nơi thuốc đó làm người bệnh chết, nhưng thầy thuốc ấy không có tâm ác.

4. Cha mẹ vì tâm từ dạy con mà đánh, nhân đánh mà người con chết.

5. Khi đốt lửa những con trùng bò vào, vì trùng bò vào mà chết, nhưng người kia không có tâm giết trùng.

Năm trường hợp trên đây, tuy đoạn mạng sống của chúng sinh nhưng không mắc tội sát sinh.

Lại có ba loại sát sinh: Mình làm, bảo người khác làm và thấy người khác làm thì sinh tâm vui mừng.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là tạo nghiệp trộm cắp trọn vẹn? Trộm cắp thế nào là chịu quả báo ít? Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Vật của người khác thuộc về của họ mà mình tự ý trộm lấy. Như vậy là tạo tác đầy đủ nghiệp trộm cắp. Nếu là ba điều: vì làm lợi ích cho các bậc tôn trưởng, cha mẹ và người bệnh, các bậc Duyên giác, La-hán, A-na-hàm, Tư-đà-hàm và Tu-đà-hoàn; hoặc vì bệnh nặng; vì đói khát, người kia vì làm lợi ích mà trộm cắp. Trộm cắp như vậy thì chịu quả báo ít vì nghiệp trộm cắp chưa hội đủ.

Lại nữa, trộm cắp bị quả báo ít nghĩa là sau khi trộm cắp, luôn sám hối trong lòng. Sám hối rồi sau không dám tái phạm nữa, ngăn cản người khác trộm cắp, chỉ bảo họ giới không trộm cắp và nêu con đường thiện để họ trú trong pháp lành, xa lìa nghiệp trộm cắp. Như vậy là nghiệp trộm cắp không đầy đủ.

Thế nào là nghiệp đầy đủ? Nếu người trộm cắp, khi trộm cắp dối trá làm mê hoặc người khác. Ở chỗ vắng suy nghĩ tính toán làm những việc dối trá, đong cân đổi vật tạo những nghiệp ác. Những hành động như vậy là nghiệp đầy đủ.

Thế nào thì thành nghiệp? Vật thuộc của người khác, mình biết rồi mà vẫn trộm cắp. Như vậy là thành nghiệp.

Thế nào là nghiệp đầy đủ? Làm rồi tùy hỷ, lại ưa thích làm và làm nhiều, rồi đến chỗ người khác ca ngợi việc trộm cắp.

Lại nữa, bảo người giữ giới thiện khác trộm cắp, đó là nghiệp đầy đủ.

Ba nghiệp như vậy đầy đủ thì quả báo không mất, còn những nghiệp trộm cắp khác thì mắc quả báo ít, chứ không nhất thiết phải chịu.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là tà dâm? Kẻ tà dâm ở đây, nếu với vợ mình hành trái đạo, đối với vợ người hành đúng đạo hoặc trái đạo. Nếu người khác làm mà sinh tâm tùy hỷ, hoặc cố bày phương tiện, khuyến bảo người khác làm. Đó là tà dâm.

Tà dâm thế nào mắc quả báo ít? Tà dâm xong luôn sám hối trong lòng, không tùy hỷ, ngăn cản người khác tà dâm, chỉ họ con đường thiện. Đó là nghiệp tà dâm không đầy đủ. Nếu lìa bỏ ý tà dâm, giữ giới tu hành. Tà dâm như vậy là mắc quả báo ít, không nhất định phải chịu.

Như vậy, ba thứ nghiệp bất thiện của thân, mắc quả báo ít, quả báo nhẹ là những điều mà ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca không thể hiểu biết được, vì không phải cảnh giới của họ. Ngay cả các hàng Trời, Người, Ma, Phạm, Sa-môn, Bà-la-môn trong thế gian không ai có thể hiểu biết được. Trừ những vị Thanh văn theo ta nghe pháp, nên

biết quả báo của nghiệp chứ không ai dạy cả.

Lại nữa, người tu hành biết quả báo của nghiệp.

Thế nào là khẩu nghiệp, hạnh ác bất thiện?

Khẩu nghiệp có bốn: Vọng ngữ, lưỡng thiệt, ác khẩu và ý ngữ.

Thế nào là vọng ngữ? Nghĩa là mình suy nghĩ, rồi đến chỗ người khác nói lời không chân thật. Hoặc thề rủa, ở trước nhà vua nói dối, khiến người khác đau khổ, bị đánh đập, bị trói, hoặc bị tiêu hết tài sản. Người kia đã tạo tác đầy đủ nghiệp vọng ngữ. Ai tạo tác đầy đủ nghiệp vọng ngữ sẽ bị đọa vào địa ngục.

Thế nào là lưỡng thiệt? Đối với những người đang hòa thuận, cùng nhau làm việc mà người kia đến nói lời phá hoại. Nói như vậy là tạo tác nghiệp lưỡng thiệt.

Thế nào là lưỡng thiệt mắc quả báo ít? Sau khi nói lời phá hoại rồi, luôn ăn năn trong lòng: Vì ta ngu si nên nói như vậy. Người ấy luôn sám hối nơi tâm, lại ngăn cản người khác nói lời phá hoại, chỉ rõ cho họ con đường thiện. Vì không đầy đủ nên nghiệp này không nặng.

Thế nào là nghiệp này không đầy đủ? Nếu lời nói phá hoại ấy vì phiền não, vì say rượu, đem tâm phân biệt sai đến người kia nói khác. Cho nên nghiệp này không đầy đủ.

Thế nào là nghiệp đạo tương ưng thành lời nói phá hoại? Vì tâm ác mà phá hoại người khác, rồi tùy hỷ khen ngợi. Như vậy là nghiệp đạo tương ưng thành lời nói phá hoại.

Thế nào là nghiệp này quyết định tạo thành lời nói phá hoại? Nghĩa là làm rồi tùy hỷ, lại bảo người khác làm, tùy hỷ khen ngợi, hỷ lạc tham đắm không rời khỏi tâm. Người kia thường ôm lòng ác nên bị mọi người xa lánh không lui tới. Khi bị mọi người chê bai thì không có tâm xấu hổ nhục nhã, không tự biết mình. Đó là nghiệp của lời nói phá hoại.

Lại nữa, người tu hành quan sát tập khởi của nghiệp.

Thế nào là hành nghiệp ác khẩu? Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn. Ác khẩu khiến người kia khổ não, không vui tai, không chịu người khác chê bai nhưng bắt họ phải tin mình. Nếu ai trọng mình thì đùa giỡn, còn khinh thì nổi giận. Người ấy sẽ mắc vô lượng quả báo, vô lượng thứ quả báo. Ai ác khẩu nặng sẽ bị đọa vào địa ngục, còn ác khẩu nhẹ thì không nhất thiết phải chịu quả báo. Đây là khẩu nghiệp thứ ba, nghĩa tương ưng đầy đủ với khẩu nghiệp đã nói ở trên.

Lại nữa, người tu hành biết rõ pháp nghiệp báo. Thế nào là khẩu nghiệp thứ tư? Nghĩa là lời nói thêu dệt vô nghĩa, trước sau trái ngược nhau, nói không ăn khớp. Không quyết định hoặc quyết định mắc quả báo cũng như những nghiệp trước. Đây gọi là khẩu nghiệp thứ tư.

Lại nữa, người tu hành quan sát pháp nghiệp báo.

Thế nào là ý nghiệp? Và có mấy loại? Người kia nghe, thấy, biết ý nghiệp có ba: Tham, sân và tà kiến.

Thế nào là tham? Như thấy người khác giàu có, nhiều của cải mà người kia sinh tâm mong muốn để được tài vật đó. Đó là nghiệp tham của ý.

Lại nữa, ý nghiệp nếu thấy người khác giàu có, của cải nhiều, mình sinh tâm ganh ghét. Đó là nghiệp ganh ghét của ý. Nếu sinh tà kiến, sinh kiến chấp điên đảo. Đó là nghiệp tà kiến. Tà kiến có hai loại: Thất (*lỗi lầm*) và bất tín.

Thế nào là bất tín? Là nghĩ rằng: Không bố thí, không cúng tế, không trai hội, không có nghiệp thiện và nghiệp bất thiện, không có quả báo của nghiệp. Nói về bất tín

thì nhiều vô lượng.

Thế nào là Thất (*lỗi lầm*)? Người kia cho tất cả khổ vui đều do trời tạo, chứ không có quả báo của nghiệp. Hai loại này gọi là tà kiến.

Lại nữa, người tu hành quan sát pháp nghiệp báo. Thế nào là thân nghiệp, khẩu nghiệp, ý nghiệp? Mười thứ như thế ai ưa thích làm và làm nhiều thì người đó chắc chắn nhận lấy quả báo.

Nghĩa này như thế nào? Thế nào là phải chịu quả báo của nghiệp trong hiện tại? Thế nào là mắc nghiệp quả ở đời sau vì bị nghiệp quả nơi đời khác? Đời sau sinh ở đâu? Và sống ở chỗ nào?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Về thân nghiệp, ai ưa thích làm và tạo nhiều sát sinh thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu sinh làm người thì bị chết yểu. Vì tâm tham lam mà kẻ săn bắn kia sát sinh, về sau những người đó phải chịu làm thân heo, nai, gà, vịt, ca-tân-xà-la, bị đấm săn bắn bao vây, giết hại. Cho đến làm thân cá thì bị chết nơi lưỡi câu. Đời trước người kia đã tạo nghiệp gì thì nhân duyên tương tự như vậy, luôn ở trong sinh tử. Nếu được làm người thì bị chết yểu. Giả sử được sinh vào cõi trời thì không được ở chỗ tốt đẹp mà phải ở nơi có nhiều sợ hãi không bao lâu sẽ bị người giết hại.

Quả báo của sát sinh có thượng, trung, hạ. Kệ rằng:

*Có kẻ chết trong thai
Hoặc chết mới lọt lòng
Hoặc chết khi biết đi
Hoặc chết khi biết chạy.*

Người sát sinh kia tạo thành nghiệp ấy và do sức mạnh của quả báo nên nói người kia bị đọa vào địa ngục, hoặc phải chịu quả báo trong đời hiện tại, hoặc đời khác.

Lại nữa, người tu hành quan sát quả báo của nghiệp. Thế nào là ưa thích làm và làm nhiều việc trộm cắp? Quả báo trộm cắp có ba: đọa trong địa ngục, chịu quả báo trong hiện tại, hoặc chịu quả báo tàn dư. Ai ưa thích làm và tạo nhiều nghiệp trộm cắp thì người đó bị đọa trong địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được làm người thì thường nghèo túng. Nếu có của cải thì sợ vua, nước, lửa, giặc cướp cướp mất tất cả, chưa từng được chút an vui. Nghiệp trộm cắp kia có ba thứ quả báo như vậy.

Lại nữa, người tu hành quan sát quả báo của nghiệp. Thế nào là ưa thích hành và hành nhiều tà dâm, chịu ba thứ quả báo?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Nếu người nào ưa thích hành và hành nhiều nghiệp tà dâm thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được sinh làm người thì chịu quả báo tàn dư: vợ không thuận hợp, hoặc bị hai căn và thế gian chê ghét. Đây là ba loại quả báo của ba thứ thân nghiệp mà ngoại đạo Già-la-ca-ba-ly-bà-xà-ca không thể hiểu rõ được. Nói về thân nghiệp thì nhiều vô lượng, không thể hiểu hết. Vì sao? Vì người kia bị pháp si huân tập sâu vào trong tâm mình, chỉ có ta mới hiểu rõ. Thật ra, ta không thấy người nào hiểu thấu triệt, lại không có ai thấy rõ về pháp nghiệp báo như thế. Như ta thấy, pháp mà đệ tử của ta tu hành là do theo ta mà nghe, cho nên có thể hiểu rõ.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là khẩu nghiệp? Và có mấy loại? Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn. Khẩu nghiệp có bốn: vọng ngữ, lường thiệt, ác khẩu và ý ngữ. Nếu

người kia ưa thích tạo và tạo nhiều nghiệp vọng ngữ thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được sinh làm người thì tất cả chúng sinh không ai tin vào lời nói của mình. Các hội chúng thiện, chúng thiện trưởng giả, chúng Sát-lợi và vợ con không ai tin vào lời nói của là người ấy, miệng luôn lỗ lói, hôi thối, răng không đều, da mặt xấu xí, bị mọi người nói dối, chê bai và thường sinh lòng lo sợ. Tình thân hữu anh em, Thiện tri thức không được vững bền. Làm ra những gì đều không đạt được kết quả và không tạo lợi ích cho ai cả. Như vậy, vọng ngữ không đáng ưa thích, không an vui, không vừa ý. Đó là gây tạo quả của nghiệp bất thiện.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là tạo thành nghiệp quả do ưa thích tạo và tạo nhiều nghiệp lương thiện?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Ai ưa thích tạo và tạo nhiều nghiệp lương thiện thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được làm người thì bị câm, điếc, miệng thường lỗ lói, hôi thối, không ai tin tưởng và bị mọi người chê cười, không có sắc đẹp, không ở một chỗ, tâm động không định, thường làm việc ác. Đó là quả báo của nghiệp lương thiện.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là tạo thành nghiệp quả do ưa thích tạo và tạo nhiều nghiệp ác khẩu?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Ai ưa thích tạo và tạo nhiều nghiệp ác khẩu thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được làm người thì ở chỗ nào cũng lo sợ, bị mọi người làm cho đau khổ không ai an ủi. Đối với vợ con thì không một lời ái ngữ, giống như nai hoang sợ tất cả mọi người. Xa lánh bạn lành, gần gũi bạn ác. Đó là ba thứ quả báo của ác khẩu.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là ưa thích tạo và tạo nhiều nghiệp ỷ ngữ?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Nếu ai ưa thích tạo và tạo nhiều nghiệp ỷ ngữ thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được làm người thì không ai yêu mến, làm oan gia của vua, anh em thân thiết khinh khi coi thường. Đó là quả báo của nghiệp ỷ ngữ.

Lại nữa người tu hành, trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là ba loại bất thiện của ý nghiệp do ưa thích tạo và tạo nhiều ý nghiệp bất thiện?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Nếu người kia ưa thích tạo và tạo nhiều tâm tham thuộc ý nghiệp bất thiện thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được làm người tuy có của cải nhưng bị vua, giặc, lửa, nước cướp mất tất cả một cách vô lý, luôn chịu cảnh nghèo túng.

Lại nữa người tu hành, trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là ưa thích tạo và tạo nhiều tâm sân của ý nghiệp bất thiện?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Nếu ai ưa thích tạo và tạo nhiều tâm sân của ý nghiệp bất thiện thì bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu được làm người thì làm dân mọi rợ sống nơi biên địa, hẻo lánh, chỗ nhiều sợ hãi, chỗ có

nhiều đao kiếm, ma quỷ, rơi vào sườn núi nguy hiểm, tâm người đó không bao giờ được an ổn thường bị chệch lạc và chịu những thứ xấu ác như vậy.

Lại nữa người tu hành, trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là ưa thích tạo và tạo nhiều tà kiến của ý nghiệp bất thiện?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Ai ưa thích tạo và tạo nhiều tà kiến của ý nghiệp thì bị đọa vào địa ngục A-tỳ chịu tất cả khổ sở. Nếu bị đọa vào loài súc sinh thì xoay chuyển mãi trong trăm ngàn vạn ức vô lượng đời. Cảnh giới ngạ quỷ cũng như vậy. Nếu được làm người như pháp đã nói thì cứ theo chủng tánh của mình hành theo đạo nghiệp thiện, không làm đúng pháp. So với chủng tánh của tổ tiên từ trước đến nay rất là thấp kém.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp, đối với các pháp khác quán xét rất kỹ càng.

Thế nào là do mười pháp bất thiện như thế lưu chuyển theo sinh tử nơi địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh trong thế gian?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn:

Thế nào là sát sinh? Thế nào là ưa thích làm? Và thế nào là làm nhiều? Nói về sát sinh, người sát sinh gần gũi với bạn ác. Nếu ai ở gần, sống với bạn ác, theo họ, tùy hỷ với họ, cùng đùa giỡn, đi chung, ở chung, sinh tín tâm đối với họ, cho là có công đức. Nếu ai làm theo người ác kia và cũng đi chung với họ, như vậy người kia gần với bạn ác. Người sát sinh ấy lại gần gũi với người sát sinh rồi dùng mọi phương cách lý do sát sinh chỉ bảo khiến cho sát sinh, hoặc người giữ giới ngoại đạo, hoặc kẻ đồ tể săn bắn, hoặc tham mùi vị mà nói việc sát sinh, như kẻ oan gia nói việc sát sinh, như giặc cướp tham lam của cải nói việc sát sinh, hoặc chiến đấu nói việc sát sinh, hoặc tham danh lợi nói cái lợi của việc sát sinh. Người kia nghe rồi sinh tâm tín, đồng ý làm và sát sinh một cách thích thú. Ai vui thích như vậy, đã sát sinh rồi bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh, ở chỗ không ưa thích, chỗ không an vui, nơi luôn bị mọi người thiện chửi mắng. Do nhân duyên này, nếu được làm người thì bị chết yểu. Đó là do hạt giống sát sinh gần gũi bạn ác.

Thế nào là ưa thích làm? Người bất thiện kia, sau khi sát sinh thì sung sướng vui mừng, tâm ý phân biệt thấy công đức của việc sát sinh. Phân biệt như thế có nhiều loại: Khi cắt đứt mạng sống của vật khác rồi, không sinh lòng đau khổ ăn năn, còn khen ngợi cho đó là thiện. Tâm không buông bỏ mà còn xoay lại làm tiếp. Dạy bảo người khác làm, bảo họ làm rồi khen tất cả công đức của việc sát sinh ấy, với mỗi lý do khác nhau đã nói ở trên. Đó là ưa thích tạo nghiệp sát sinh.

Thế nào là làm nhiều? Sát sinh rồi làm những việc như trên đã nói, gần gũi với bạn ác tập làm nghề sát sinh, làm nhiều dụng cụ để sát sinh, đào những hầm hố nguy hiểm, làm hàng rào tên độc, nuôi chó, nuôi chim để giết. Gần gũi người đồ tể, làm những khí cụ chiến đấu như giáp sắt, đao, gậy, mâu, giáo, cung tên, xe chiến đấu. Những khí cụ đó là các dụng cụ sát sinh. Như vậy tất cả đều có đủ hết. Đó là người ác tạo nhiều nghiệp sát sinh. Vì lý do đó người kia bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh, chịu khổ báo rất khổ não. Nghiệp sát sinh có thượng, trung, hạ, khi mắc quả báo cũng có thượng, trung, hạ. Đã tạo nghiệp thì phải chịu quả báo. Tự mình tạo nghiệp ác thì chính mình chịu ác báo. Người có trí tuệ bỏ ác làm lành. Ở trong thế gian, người kia đã sát sinh, ưa thích làm và làm nhiều nghiệp sát sinh.

Thế nào là ưa thích làm và làm nhiều trộm cắp? Thế nào là ưa thích làm và làm nhiều? Ai trộm cắp rồi thì bị đọa vào địa ngục. Người theo giới ác này tánh tự ăn trộm, gần gũi với bạn ác và theo họ để đi trộm cắp. Trộm cắp có thượng, trung, hạ.

Thế nào là hạ? Là do pháp vua như đã nói ở trước.

Thế nào là trung? Chẳng phải phước điền mà trộm cắp tài vật kia.

Thế nào là thượng? Là vật của Phật, Pháp, Tăng mà trộm cắp một ít.

Đối với vật của Phật, Pháp, Tăng, nếu trộm vật của Tăng thì Phật Pháp có thể thanh tịnh. Nếu trộm cắp vật của Phật Pháp thì Tăng không thanh tịnh. Nếu trộm đồ dùng và thức ăn của chúng Tăng hiện tiền thì bị đọa vào địa ngục lớn, đầu mặt ở phía dưới. Nếu lấy vật thuộc chúng Tăng thường ăn thì bị đọa vào địa ngục vô gián A-tỳ, ở tầng tối tăm rộng lớn. Do ruộng phước dày, trộm cắp chút ít, nhưng có tâm ưa thích làm và làm nhiều, người trộm cắp chút ít kia cũng bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh. Nếu sau biết sám hối, không sinh tùy hỷ, luôn ăn năn trong lòng thì người ấy không nhất định phải chịu quả báo. Nếu người trộm cắp dùng mọi cách để trộm cắp, vì lý do như vậy gọi là trộm cắp.

Thế nào là ưa thích trộm cắp vật của người khác? Nghĩa là trộm cắp xong rồi vui mừng, đi theo bọn cướp trong lòng lấy làm vui thích. Sau khi được thì sắm quần áo thức ăn. Sắm xong trong lòng vui mừng, còn khen ngợi công đức của việc trộm cắp. Lại bảo người khác trộm cắp rồi khen ngợi họ. Như vậy gọi là ưa thích trộm cắp.

Thế nào là tạo nhiều nghiệp trộm cắp? Nghĩa là trộm cắp xong, sắm nhiều giường chiếu, ngọ cụ, mềm mùng, thức ăn uống, bánh, thịt, áo quần đẹp đẽ, cùng với dâm nữ vui chơi đánh bạc, đánh cờ tướng. Trong lòng vui sướng, nói: “Ta nay rất vui sướng. Trong tất cả thứ vui, trộm cắp là hơn hết. Nhờ trộm cắp mà ta có đầy đủ giường chiếu, ngọ cụ, mềm mùng, thức ăn uống, có y phục để làm đẹp cho thân, có dâm nữ để vui chơi, đánh bạc, đánh cờ. Đó là thú vui hơn hết. Nay ta nên thường xuyên trộm cắp để sau này làm tăng sự giàu sang vui sướng cho ta”. Như trước đã nói như vậy, tạo nhiều nghiệp trộm cắp chắc chắn bị đọa trong địa ngục.

Thế nào là ưa thích làm và làm nhiều tà dâm? Kẻ tà dâm kia tâm không quan sát, bị dâm dục che lấp. Nếu ai ở đời trước từ chỗ dâm dục mà đến, đó là uyên ương, ca-tân-xa-ca, khổng tước, anh vũ, cá, chim trĩ, chim yến, A-tu-la. Vì từ chỗ dâm dục mà đến nên sinh vào trong cõi này, thường hay theo kẻ đa dục và bạn xấu ác. Hai loại người này ưa thích dâm dục, tâm không quán xét, không nhàm chán, không lìa dục và không quan sát việc làm. Chỗ nào có dục thì tìm đến. Vì từ chỗ dâm dục đến nên sinh vào chỗ dục này, vui thích hành dâm dục, nên không quan sát được và bị dâm dục che lấp. Như vậy, người tà dâm bất thiện, do sức mạnh của xúc nhiễm nên đối với tất cả đều hỷ lạc. Như vậy là còn hơn tà dâm vì tâm ưa thích làm. Ưa thích làm là cảm xúc ác của tà dâm.

Thế nào là ưa thích tà dâm? Tuy không thường làm nhưng luôn vui thích, người ấy có tâm phân biệt, đối với chỗ khác không hỷ lạc như đối với việc dâm dục. Như vậy gọi là cảnh giới ưa thích tà dâm.

Thế nào là làm nhiều? Kẻ phàm phu ngu si tâm không quan sát nên bị tà dâm che lấp. Người kia lại nói công dụng dâm dục là thú vui bậc nhất, nói rằng dâm dục chẳng phải bất thiện, lại dạy bảo nhiều người nên ưa thích dâm dục. Do đó mà kẻ phàm phu ngu si ưa thích làm nhiều tà dâm, đó là ba thứ nghiệp bất thiện của thân.

Khẩu nghiệp có bốn: Vọng ngữ, lường thiệt, ác khẩu và ý ngữ.

Thế nào là vọng ngữ? Nghĩa là trước tự có tâm dối trá, sau đó lừa gạt người khác,

như vậy thành ra lừa dối mình và người.

Lại có năm trường hợp làm phát sinh vọng ngữ, chúng thuộc vào tham, sân, tà pháp, bị tâm dục làm cho sợ hãi.

Thế nào là vọng ngữ do tâm sân? Nếu trước mặt vua, hoặc trong đại chúng, trong chúng trưởng giả, nếu Thiện tri thức, oan gia, khi tranh chấp, làm lợi ích cho Thiện tri thức, gây đau khổ cho oan gia. Cho nên nói dối.

Thế nào là vọng ngữ do tâm tham? Nghĩa là thấy tài sản của người khác, mình dùng mọi cách để lấy vật đó. Cho nên nói dối.

Thế nào là vọng ngữ thuộc vào tà pháp? Như trong pháp Bà-la-môn nói: “Vì tạo lợi ích cho các bậc tôn trưởng, vì tạo lợi ích cho trâu bò, sợ mình chết, vì cưới vợ thì vọng ngữ không mắc tội”. Lời nói của người đó thuộc tà pháp. Vọng ngữ như vậy là lời thuộc tà kiến của người ngu si. Lời nói này chắc chắn bị đọa trong địa ngục, cho nên sẽ đưa đến nhân duyên mất mạng, thế nên không được vọng ngữ. Vọng ngữ này là chủng tử bậc nhất của địa ngục. Nói vì cưới vợ mà vọng ngữ thì không có tội, đó là do tâm dục khởi lên nên cũng thuộc tà pháp.

Thế nào là vọng ngữ do sợ hãi? Nghĩa là chỗ nào có sợ hãi, vì người ở nơi đó mà tạo lợi ích, cho nên vọng ngữ. Nếu có tâm như vậy mà không vọng ngữ lại nói: Người kia không có tạo nhiều lợi ích cho ta, để người kia sợ đến chết. Cho nên vọng ngữ.

Năm trường hợp người ngu si vọng ngữ thì tất cả đều ở trong pháp si.

Bấy giờ Đức Thế Tôn nói kệ:

*Nếu có những kẻ nào
Khởi một pháp vọng ngữ
Thì không sợ đời sau
Không ác nào không làm.
Nếu sinh nơi thế gian
Trong miệng có búa lớn
Để chặt mình và người
Vì nói ra lời ác.
Như vậy nên nói thật
Không nên chém người khác
Dù nghèo, có người xin
Nên cho nhiều hay ít
Ai làm ba việc này
Xả thân được sinh Thiên.*

Như vậy tất cả nhân duyên, tất cả việc làm chớ có vọng ngữ. Người khác có vọng ngữ, tâm mình chớ tùy hỷ, cũng không đi theo người đó và cũng không ngồi chung với họ. Nếu ai cùng đi, ngồi chung với người vọng ngữ mà người khác thấy được tất cũng cho mình là người vọng ngữ. Như vậy nếu ai theo người có nghiệp cấu uế thì cũng sẽ ưa thích nghiệp cấu uế. Nếu mình cùng đi chung, ngồi chung với người nghiệp cấu uế đó thì dù không có nghiệp cấu uế nhưng người khác cũng cho mình là nghiệp cấu uế. Như vậy nên quan sát, không theo kẻ ác. Kẻ ác này bị trói chặt trong sinh tử, bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh là do làm việc với người ác. Nếu ai theo Thiện tri thức thì sẽ được giải thoát. Nói về vọng ngữ thì nhiều vô lượng, ở đây chỉ nói sơ lược mà thôi.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Thế nào là lưỡng thiệt? Và có mấy loại? Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn:

Lưỡng thiệt nghĩa là những người đang sống hòa thuận mà mình có ý phá hoại, rồi nói ra bằng lời. Lưỡng thiệt có hai: Tự mình nói và bảo người khác nói. Bảo người khác nói để người kia gây oán thù nhau. Giống như kẻ oan gia sai đi phá hoại: “Người hãy đến phá hoại người kia”. Đó là nhân duyên khác. Có lúc người khác không sai mà tự mình phá hoại, khiến cho người kia buồn khổ.

Thế nào là lưỡng thiệt do sân? Nghĩa là mình không yêu thích người kia nên dùng lời ác nói với người, làm cho người nghe không vui.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là ác khẩu? Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Người ác khẩu do tham, sân, si mà phát sinh ra. Tất cả kẻ phàm phu ngu si luôn làm những việc đó không lìa bỏ. Như vậy ác khẩu có vô lượng thứ, vin theo vô lượng duyên, vô lượng nhân duyên, vô lượng tâm ý phát khởi, có vô lượng quả báo. Lời nói ác khẩu này có thể phá hoại vô lượng việc làm thiện. Lời nói ấy giống như những người xấu, oan gia trong thế gian. Người tốt không gần gũi, mọi người không ai tin tưởng. Lời nói này như đồ độc. Như vậy ác khẩu là cái nhân của đường ác. Lời nói dơ bẩn ấy, người tu hành phạm hạnh nên xa lìa, không làm. Bấy giờ Đức Thế Tôn nói kệ:

*Người trí không ác khẩu
Chánh ngữ, sống an vui
Ai nói lời tốt đẹp
Thì trụ gần Niết-bàn.
Thường nói lời tốt đẹp
Xa lìa lời ác, uế
Đem lời ác nhục người
Sẽ dẫn đến địa ngục.
Lời ác mạ nhục người
Thì người đó không tốt
Ác như rắn, sư tử
Sẽ không được sinh Thiên.
Những người nói hòa nhã
Khéo an ủi người khác
Được người đời mến yêu
Và đời sau sinh Thiên.
Ai không nói lời ác
Dứt bỏ sự dua nịnh
Làm người nhưng giống trời
Người đó đáng lễ lạy.
Nói thật thường phải nhẫn
Ngay thẳng không dua nịnh
Không làm khổ cho ai
Người kia dựng cờ pháp.
Mạng người không lâu dài
Nhanh như tiếng vỗ tay*

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Người sống không đúng pháp
Ngu si luống một đời.
Ai không yêu chính mình
Ai không thích sướng vui
Nếu người gây nghiệp ác
Không tạo nhân thương mình.
Vợ con và tài sản
Bạn tốt hoặc anh em
Đều tách rời ta cả
Chỉ có nghiệp thiện ác.
Nghiệp thiện, nghiệp bất thiện
Thường đi theo bên ta
Như chim bay trên không
Bóng theo không tách rời.
Như người thiếu lương thực
Đi đường sẽ bị khổ
Ai không tạo nghiệp thiện
Chúng sinh kia cũng vậy.
Ai đầy đủ hành trang
Đi đường được an vui
Chúng sinh cũng như vậy
Làm phước đến chỗ lành.
Người đi xa rất lâu
Bình an được trở về
Các thân hữu tri thức
Gặp được rất vui mừng.
Người tạo phước cũng vậy
Chết đây sinh chốn kia
Tạo được nhiều phước đức
Người thân gặp vui mừng.
Như vậy tạo phước đức
Làm hành trang vị lai
Có phước đức về sau
Tất được ở chỗ lành.
Có phước đức trời khen
Ai làm việc bình đẳng
Thân này không khuyết tật
Vị lai được sinh Thiên.
Quán sự việc ấy rồi
Người có trí học giới
Đạt Thánh kiến đầy đủ
Hạnh thiện được vắng lặng.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp, quan sát đạo nghiệp bất thiện thứ tư là ý ngữ của khẩu nghiệp. Thế nào là ý ngữ? Và có mấy loại? Ý ngữ nghĩa là lời nói trước sau không hợp

nhau. Tâm xoay chuyển mau lẹ làm cho lời trước sau hợp nhau cũng gọi là ý ngữ. Ý ngữ là do tâm ngã mạn mà ra, do nhân duyên coi thường nên khiến mọi người không tin, thân trong hiện tại mà như sống trong đường ác, làm nhân cho tất cả mọi người trong thế gian khinh chê, không được lợi ích. Đó là lời nói ý ngữ cấu uế. Như vậy ý ngữ chẳng phải là nghiệp đạo thiện, chớ có ý ngữ, cũng đừng tùy hỷ với ý ngữ. Nếu ai ý ngữ thì chẳng phải là người tốt.

Tham, sân và tà kiến là đạo bất thiện của ý.

Thế nào là tham? Là vật thuộc người khác, mà đem tâm phân biệt muốn lấy, không quan sát chân chánh. Như vậy người kia ưa thích vật của người khác. Đối với vật sở hữu của người khác, không có lý do, không có phần mà mình tự làm quấy nhiễu, trông mong để lấy được vật của họ. Do đó gọi là ý tham. Nghiệp đạo bất thiện không đáng ưa thích, không an vui. Mặc quả báo đó không hợp với ý, ý không tịch tĩnh, chẳng an vui. Người ngu si do hư vọng mà sinh lòng tham lam. Vật của người khác lấy không được mà hư vọng phân biệt, sinh lòng tham đắm, tâm ý chuyển động thường sinh lòng mong muốn để đoạt lấy. Thấy tài vật của người khác thì mình cảm thấy buồn khổ. Cho nên gọi là tham. Đây là tâm tham thứ nhất nơi nghiệp đạo bất thiện thứ nhất của ý.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là tâm sân, nghiệp đạo bất thiện thứ hai?

Người kia thấy, nghe, biết, hoặc thấy bằng Thiên nhãn: Nếu không có nguyên do gì mà ở trước người khác khởi ý ác, sân giận. Lại nữa, đối với người nghèo hoặc giàu, không có lý do gì mà thấy họ rồi ý sinh tâm giận ghét. Do nhân duyên sân giận mà bị đọa vào địa ngục. Lúa pháp thiện đã được chín vàng, tâm sân như trận mưa đá phá hoại những hạt lúa thiện vừa chín kia. Chỉ có mắt chánh trí mới đối trị sự mờ ám tối tăm ấy. Tâm sân giống như lửa, thiêu đốt tất cả giới. Khi nổi sân thì sắc mặt biến đổi, đó là nhân của sắc ác. Sân như cái búa có thể chặt đứt cầu chánh pháp. Sân ở trong tâm ta như giặc oán vào nhà. Nếu đời này và cả đời sau chuyên tâm chánh hạnh thì có thể phá trừ được sân. Muốn xả bỏ tâm sân phải lấy Từ bi và bốn Thánh đế khổ, tập, diệt, đạo để đối trị. Đường vào địa ngục thì sân là kẻ dẫn đầu. Chỉ có người thiện, bậc Thánh Thanh văn, người nghe nghĩa kinh pháp mới có thể xa lìa tâm sân.

Lại nữa, người tu hành trong tâm tư duy, tùy thuận với chánh pháp, quan sát sự hoạt động của các pháp.

Thế nào là tà kiến làm chướng ngại chánh pháp? Tất cả ác kiến làm cho tâm đen tối. Người kia thấy do nghe biết, hoặc dùng Thiên nhãn để xem xét. Do từ vô thủy đến nay tạo nhân tà kiến, cho nên bị đọa vào địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh, nên gọi là hắc ám. Ai ham thích tà kiến là người đó làm chướng ngại chánh pháp. Giống như chỗ ác, chỗ có đao, lửa, rắn độc, núi cao hiểm trở, chỉ có người ngu si tham đắm mới đi về chỗ đó. Do điên đảo kiến nên gọi là tà kiến.

Tà kiến có hai:

1. Tin nhân tà.
2. Không tin quả báo của nghiệp.

Tin nhân tà là cho rằng vui, khổ của thân, khẩu, ý đều do trời tạo, chẳng phải là quả báo của nghiệp.

Không tin quả báo của nghiệp là người không tin bố thí... gọi là tà kiến.

Như vậy mười thứ nghiệp bất thiện, không tạo lợi ích, tất cả đều do tà kiến làm

gốc.

